

1.2. ВІТЧИЗНЯНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА У СФЕРІ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ

DOMESTIC TRENDS IN THE DEVELOPMENT OF PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIPS IN THE FIELD OF VOCATIONAL EDUCATION AND TRAINING

Світлана Кравець

кандидат педагогічних наук,
старший дослідник, завідувач лабораторії
зарубіжних систем професійної освіти і
навчання Інституту професійної освіти
НАПН України,
<https://orcid.org/0000-0002-8878-6241>
sveta.kindz@ukr.net

Svitlana Kravets

Candidate of Pedagogical Sciences,
Senior Researcher, Head of the Laboratory of
Foreign Systems of Vocational Education and
Training of the Institute of Vocational
Education of the NAES of Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0002-8878-6241>
sveta.kindz@ukr.net

На основі аналізу сучасних законодавчих, нормативно-правових документів, наукових джерел і практичного досвіду визначено основні тенденції розвитку державно-приватного партнерства у сфері професійної (професійно-технічної) освіти в Україні, а саме: застосування механізмів соціального партнерства на основі угод та співпраці закладів професійної (професійно-технічної) освіти із галузевими й регіональними радами; реалізація національних та регіональних проєктів відповідно до потреб ринку; збільшення міжнародних проєктів країн Європейського Союзу для розширення інвестицій у розвиток сфери професійної (професійно-технічної) освіти; застосування інструментів стратегічного управління розвитку закладів професійної (професійно-технічної) освіти з урахуванням регіональних соціально-економічних стратегій; підвищення конкурентоспроможності та привабливості закладів професійної (професійно-технічної) освіти на основі розвитку їх інтелектуального та ресурсного інноваційного потенціалу; зниження мотивації представників бізнес-структур до розвитку державно-приватного партнерства у сфері професійної (професійно-технічної) освіти, що пов'язано із недостатнім визначенням правового статусу учасників й відсутністю чітких механізмів урегулювання відносин за формалізованих обставин на певному етапі реалізації проєкту державно-приватного партнерства.

Based on the analysis of current legislative, regulatory and legal documents, scientific sources and practical experience, the main trends in the development of public-private partnership in the field of vocational education in Ukraine are identified, namely: the use of social partnership mechanisms based on agreements and cooperation of vocational education institutions with sectoral and regional councils; implementation of national and regional projects in accordance with market needs; increase in international projects of the European Union countries to expand investment in the development of vocational education and training; application of strategic management tools for the development of vocational education and training institutions, taking into account regional socio-economic strategies; increase in the competitiveness and attractiveness of vocational

education and training institutions based on the development of their intellectual and resource innovation potential; decrease in the motivation of business representatives to develop public-private partnerships in the field of vocational education and training, due to the insufficient definition of the legal status of participants and the lack of clear mechanisms for regulating relations in force majeure at a certain stage of the implementation of a public-private partnership project.

Ключові слова: державно-приватне партнерство, професійна (професійно-технічної) освіта, ринок праці; професійні стандарти.

Keywords: public-private partnership, vocational education, labor market, professional standards.

Потреби відновлення економіки України та відбудови інфраструктури держави у воєнний та повоєнний періоди зумовлюють пришвидшення планових реформ у системі професійної (професійно-технічної) освіти (далі – П(ПТ)О), зокрема у її збереженні, розвитку та модернізації у співпраці з бізнесом задля формування людського капіталу, здатного у відновленні економіки: «використовувати продуктивні засоби, що вже існують; створювати нові ідеї, теорії, засоби та технології; обґрунтувати і реалізовувати інноваційні шляхи їх застосування в усіх сферах життєдіяльності людини, соціальних інститутів, різних господарських галузей».⁶⁸

Вивчення закономірностей та взаємозалежностей процесів розвитку державно-приватного партнерства (далі – ДПП) у сфері П(ПТ)О ґрунтується на ідеях синергетичного підходу, що передбачає злагоджену взаємодію між окремими структурними елементами системи (держави, бізнесу, громадськості та ін.) для отримання результату – синергетичного ефекту, а саме: підвищення ефективності та якості надання освітніх послуг; прискорення інвестицій у відновлення та оновлення інфраструктури закладів П(ПТ)О з орієнтацією на сучасні технічні й технологічні умови, зокрема створення навчально-практичних центрів; використання потенціалу приватного сектора; реалізація реформ сучасної професійної освіти; розвиток системи кваліфікацій та євроінтеграційних процесів. Ресурсність кожної підсистеми забезпечується відповідальністю у повноцінній реалізації можливостей кожного учасника ДПП для виконання спільних цілей та реалізацію завдань проєкту. Від повноти усвідомлення відповідальності та розуміння цілей ДПП-проєкту

⁶⁸ Ничкало, Н. Г. (2022). Людський капітал у мирний час і в добу російської агресії проти України. *Професійна освіта*, 4, 2–4.

залежить його «життєвий цикл» та взаємодоповнюючий або взаємозалежний результат. Неправильне розуміння очікуваного результату від інвестицій (як представниками держави, так бізнесу) зумовлюється низьким рівнем проектної культури у суб'єктів партнерства. Повноцінна реалізація можливостей кожного учасника ДПП має бути орієнтована на досягнення спільних цілей, однак, різне розуміння цілей на певному етапі, форс-мажорні ситуації або інші обставини можуть зумовити деякі недосконалості окремих підсистем цілісного процесу, що потребує компенсації цих ресурсів із інших систем чи призупинення спільного проєкту. Це призводить до деструктуризації системи та зниження мотивації зацікавлених сторін до розвитку проєктів ДПП.

Система П(ПТ)О України робить досить суттєві й впевнені дії щодо реалізації ДПП, однак для того, щоб забезпечити відбудову держави та відновлення економіки країни у воєнний та повоєнний період, необхідно різносторонньо проаналізувати тенденції розвитку ДПП у сфері П(ПТ)О, що детермінуються синергією чинників соціальної, економічної, законодавчої, управлінської сфер та євроінтеграційними процесами й відображають різні аспекти реалізації та результативності цього процесу.

Пріоритетні потреби сьогодення, спрямовані на надолуження втраченого, відбудову та відновлення, інноваційне випереджальне економічне зростання, загальну конкурентоспроможність держави та національних суб'єктів господарювання у світі – актуалізують значення реалізації соціально-економічних проєктів ДПП. Йдеться, насамперед, про інвестиції в розвиток людського та інтелектуального капіталу (система професійної освіти (підготовка та перепідготовка кадрів), розробка та впровадження нових технологій) та інфраструктуру (відбудова пошкоджених чи зруйнованих закладів освіти, оновлення матеріально-технічного забезпечення, створення належних умов для роботи тощо).

У *соціальному контексті* визначаємо особливість розвитку ДПП в сфері П(ПТ)О, що характеризується як соціальне партнерство, тобто формальне соціальне (на основі угод, галузевих та регіональних рад) та неформальне (у конкретних проєктах) партнерство. Таке партнерство передбачає «колективно-договірне регулювання соціально-трудова відносин між соціальними суб'єктами шляхом розроблення й реалізації спільних соціально-трудова договорів, програм чи угод на визначені терміни; об'єднання зусиль різних суб'єктів (установ з підготовки

кадрів, підприємств, організацій роботодавців, галузевих організацій, профспілок, центральних, регіональних та місцевих органів влади) заради спільно визначених цілей». ⁶⁹ Прикладами такого партнерства є співробітництво між закладами освіти різних типів і рівнів підпорядкування, між закладами П(ПТ)О та громадськими організаціями, науковими установами, професійними спілками, соціально-культурними організаціями тощо. На засадах соціального партнерства між закладами П(ПТ)О та представниками регіонального ринку праці організовується і виробнича практика здобувачів освіти. Формальне соціальне партнерство сприяє появі додаткових форм участі недержавних суб'єктів у розвитку системи П(ПТ)О, зокрема: участь у забезпеченні якості П(ПТ)О шляхом розроблення професійних стандартів; участь таких недержавних суб'єктів, як представники роботодавців та профспілок у діяльності регіональних рад П(ПТ)О з метою формування та розміщення регіонального замовлення на підготовку фахівців та робітничих кадрів тощо. ⁷⁰

В економічному контексті спостерігається особливість розвитку ДПП в сфері П(ПТ)О на засадах проектності. Співвідношенням між економічними потребами ринку праці та наявністю ресурсного потенціалу системи П(ПТ)О (сукупність наявних ресурсів, можливостей, які будуть використані для задоволення потреб користувачів за умов оптимального використання наявних ресурсів та сприятливих макро- та мікроекономічних умов господарювання) зумовлює об'єднання зусиль різних суб'єктів для розвитку проектів на державному, регіональному та місцевому рівнях. Прикладом такого партнерства є створення альянсів між закладами П(ПТ)О та бізнесом для потреб економіки з метою реалізації суспільно значущих проектів (дуальне навчання у конкретній галузі виробництва, науково-дослідницькі проекти з виготовлення певної продукції, надання послуг; проектна робота з розроблення професійних стандартів для потреб економіки тощо). Таке партнерство, як правило, є тимчасовим і створюється як конкретний проект, що розвивається відповідно до завдань і закінчується у разі досягнення конкретного результату. До таких проектів ДПП належать взаємодоповнюючі, коли результат

⁶⁹ Кремень, В. Г. (ред.). (2021). *Енциклопедія освіти*. (2-ге вид. доповнене та перероблене). Юрінком Інтер. 1144.

⁷⁰ Кравець, С. Г. (2022). Нормативно-правове забезпечення розвитку державно-приватного партнерства у сфері професійної (професійно-технічної) освіти. *Professional Pedagogics*, 1(24), 127–137. <https://doi.org/10.32835/2707-3092.2022.24.127-137>

спільної діяльності є кращим, аніж за самотійного виконання, або ж – взаємозалежні, які тільки спільно можуть дати позитивний результат.

Виходячи із позиції функціонування закладів П(ПТ)О та виконання організаційних вимог професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників, то безумовно, кращий результат у формуванні професійних навичок майбутніх кваліфікованих робітників забезпечується шляхом проходження виробничої практики на підприємствах, організації дуального навчання в реальних умовах виробництва. Відтак, у забезпеченні якості професійної підготовки таке партнерство є доповнюючим результатом і певною мірою сприяє підвищенню показників якості П(ПТ)О. Якщо ж орієнтуватися на економічний аспект щодо забезпечення розвитку людського капіталу, то тільки взаємозалежні результати партнерства можуть сприяти цьому. У такому разі партнерство має ініціюватися ринком праці, приватними бізнес-структурами та виробничими організаціями.

Враховуючи реальні умови, у яких перебувають «ключові» партнери ДПП у сфері П(ПТ)О, можна схарактеризувати цей процес як оперативне партнерство – використання можливостей та ресурсів суб'єктів ДПП у вирішенні актуальних проблем. Партнерство для вирішення нагальних питань є відповіддю на питання про відсутність довгострокових інвестиційних програм ДПП у сфері П(ПТ)О, цільове спрямування та функціональні механізми управління якими могли б забезпечити як взаємодоповнюючі, так і взаємозалежні результати для суб'єктів ДПП, а також сприяти приросту економічних результатів: розвитку людського капіталу, відновлення, підвищення конкурентоспроможності тощо. Варто зазначити, що на відміну від оперативного партнерства, спрямованого на конкретний результат, довгострокові інвестиційні проєкти ДПП можуть надавати й додаткові переваги, отримані у ході реалізації спільної діяльності, які можуть мати набагато вищий ефект, аніж за функціонування суб'єктів партнерства як окремих самотійних одиниць.

Отже, вплив соціально-економічних чинників на розвиток ДПП у сфері П(ПТ)О зумовлюють тенденцію цього процесу, що передбачає застосування механізмів соціального партнерства на основі угод та співпраці закладів П(ПТ)О із галузевими й регіональними радами для досягнення доповнюючого ефекту.

Розвиток ДПП у сфері П(ПТ)О на законодавчому рівні детермінується Законом України «Про державно-приватне

партнерство» (2010)⁷¹, положення якого є спільними для усіх галузей національної економіки, у тому числі й для розвитку ДПП у сфері освіти, й в узагальненому баченні регламентують порядок налагодження, розвитку, перевірки та припинення державно-партнерських відносин.⁷² Однак, на практиці розвиток ДПП у сфері П(ПТ)О характеризується певними проблемними аспектами, зумовленими тим, що у Законі України «Про державно-приватне партнерство» спостерігається складність розмежування механізму ДПП та інших чинних правових механізмів залучення приватних інвестицій.⁷³ Означене зумовлює труднощі у розвитку ДПП, спрямованого на реалізацію проєктів, пов'язаних з публічними об'єктами і публічними послугами, що забезпечують розвиток освіти, у тому числі й П(ПТ)О. Наявні суперечності, пов'язані із недостатнім визначенням правового статусу учасників ДПП й відсутністю чітких механізмів урегулювання відносин за форс-мажорних обставин на певному етапі реалізації проєкту ДПП, зокрема й довгостроковому, зумовлюють тенденцію до зниження мотивації у представників бізнес-структур до розвитку ДПП у сфері П(ПТ)О. Відтак, необхідним є розширення змістових статей про ДПП, а найбільш важливо – прийняття нового Закону України «Про професійну освіту» та оновлення нормативно-правової бази відповідно до сучасного законодавства.

У сфері П(ПТ)О розвиток ДПП реалізовується відповідно до завдань Концепції реалізації державної політики у сфері професійної (професійно-технічної) освіти «Сучасна професійна (професійно-технічна) освіта» на період до 2027 року (2019)⁷⁴, одним із яких є ДПП та взаємозв'язок із ринком праці (формування системи професійних кваліфікацій, упровадження механізмів стимулювання роботодавців до участі в освітньому процесі, створення умов для розвитку дуальної

⁷¹ Верховна Рада України. (2010). *Про державно-приватне партнерство*. Закон України № 2404-VI <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-17>

⁷² Кравець, С. Г. (2022). Нормативно-правове забезпечення розвитку державно-приватного партнерства у сфері професійної (професійно-технічної) освіти. *Professional Pedagogics*, 1(24), 127–137. <https://doi.org/10.32835/2707-3092.2022.24.127-137>

⁷³ Радкевич, В. О. (ред.), Попова, В. В., Рябова, З. В., Кравець, С. Г., Радкевич, О. П., Чепуренко, Я. О., Вороніна-Пригодій, Д. А., & Слободяник, О. В. (2023). *Державно-приватне партнерство у сфері професійної (професійно-технічної) освіти для відновлення економіки України: методичний посібник*. ІПО НАПН України. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/739853>

⁷⁴ Верховна Рада України. (2020, Квітень 29). *Про затвердження плану заходів на 2020–2027 роки із запровадження Концепції реалізації державної політики у сфері професійної (професійно-технічної) освіти «Сучасна професійна (професійно-технічна) освіта» на період до 2027 року*. Розпорядження Кабінету Міністрів України, № 508-р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/508-2020-%D1%80#Text>

форми здобуття освіти, визнання неформальної й інформальної освіти, повних і часткових професійних кваліфікацій, популяризація професійної освіти серед дітей, молоді, дорослих, планування професійного розвитку та кар'єри).

Для розвитку системи професійних кваліфікацій здійснюється спільна робота представників ринку праці та закладів П(ПТ)О щодо розроблення професійних стандартів, Державних освітніх стандартів з конкретних професій, освітніх програм. Згідно із статистичною інформацією Національного агентства кваліфікацій станом на липень 2024 р. затверджено 344 професійних стандартів; зареєстровано в реєстрі 433 заявки на розроблення професійних стандартів; створено 113 кваліфікаційних центри, уповноважені для визнання, присвоєння/підтвердження 414 унікальних професійних кваліфікацій, здобутих шляхом формальної, неформальної та інформальної освіти; кваліфікаційними центрами видано 3383 сертифікати про присвоєння/підтвердження професійних кваліфікацій.⁷⁵

Ці процеси здійснюються з дотриманням Порядку розроблення та затвердження професійних стандартів (2017)⁷⁶ та Методичних рекомендацій щодо розроблення професійних стандартів (2022).⁷⁷ Варто зазначити, що розробниками професійних стандартів є Інститут професійної освіти НАПН України, наукові співробітники є членами робочих груп з розроблення професійних стандартів, Центр сучасних професій і технологій забезпечує методичний супровід розроблення професійних стандартів для сфери П(ПТ)О. Перелік професійних стандартів, розроблених за участі Інституту професійної освіти НАПН України, що внесені до Реєстру кваліфікацій (табл. 1.1).⁷⁸

За наявності професійного стандарту Міністерством освіти і науки України створюються творчі робочі групи для розроблення освітніх стандартів відповідно до Методичних рекомендацій щодо

⁷⁵ Національне агентство кваліфікацій. (2024). Дайджест Національного агентства кваліфікацій за липень 2024 р. <https://nqa.gov.ua/news/dajdzest-nacionalnogo-agentstva-kvalifikacij-zalipen-2/>

⁷⁶ Верховна Рада України. (2017, Травень 31). Про затвердження Порядку розроблення, введення в дію та перегляду професійних стандартів. Постанова Кабінету Міністрів України, № 373. <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/373-2017-%D0%BF>

⁷⁷ Національне агентство кваліфікацій. (2023). Методичні рекомендації щодо розроблення професійних стандартів. Рішення Національного агентства кваліфікацій. <https://nqa.gov.ua/resource-center/metodicni-rekomendacii-sodo-rozroblenna-profesijnih-standartiv/>

⁷⁸ Кравець, С. Г. (2024). Центр сучасних професій і технологій навчання Інституту професійної освіти НАПН України як осередок партнерської взаємодії: Доповідь на засіданні Вченої ради Інституту професійної освіти Національної академії педагогічних наук України, 27 травня 2024 р. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 6(1), 1–9. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/741884/>

розроблення стандартів професійної (професійно-технічної) освіти за компетентнісним підходом (2021).⁷⁹ До складу цих творчих груп входять представники як роботодавців, так і закладів П(ПТ)О, що засвідчує їх партнерство у формуванні системи професійних кваліфікацій та участі роботодавців у модернізації освітніх процесів.

Таблиця 1.1

**Професійні стандарти, розроблені за участі
Центру сучасних професій і технологій навчання**

Назва професійного стандарту	Реєстр кваліфікацій
Педагог професійного навчання (2020), оновлено у 2022	https://register.nqa.gov.ua/profstandart/pedagog-profesijnogo-navcanna-2
Майстер виробничого навчання (2020), оновлено у 2021	https://register.nqa.gov.ua/profstandart/majster-virobnicogo-navcanna-2
Методист закладу професійної (професійно-технічної) освіти (2020)	https://register.nqa.gov.ua/profstandart/metodist-zakladu-profesijnoi-profesijno-tehnicnoi-osviti
Майстер ресторанного обслуговування (2021)	https://register.nqa.gov.ua/profstandart/majster-restorannogo-obslugovuvanna
Майстер з пошиття одягу (2022)	https://register.nqa.gov.ua/profstandart/majster-z-positta-odagu
Монтажник систем утеплення будівель (2022)	https://register.nqa.gov.ua/profstandart/montaznik-sistem-uteplenna-budivel
Косметик (2023)	https://register.nqa.gov.ua/profstandart/kosmetyk
Перукар (перукар-модельєр) (2023)	https://register.nqa.gov.ua/profstandart/perukar-perukar-modeler
Манікюрник. Педикюрник (2023)	https://register.nqa.gov.ua/profstandart/manikurnyk-pedykurnik
Візажист. Візажист-стиліст (2023)	https://register.nqa.gov.ua/profstandart/vizazist-vizazist-stilist
Майстер з монтажу, обслуговування, ремонту та налагодження теплових насосів (2023)	https://register.nqa.gov.ua/profstandart/majster-z-montazu-obslugovuvanna-remontu-ta-nalagodzenna-teplovih-nasosiv

Джерело: Реєстр кваліфікацій. Відомості про професійні стандарти.
<https://register.nqa.gov.ua/profstandarts>

⁷⁹ Міністерство освіти і науки України. (2021b). Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів професійної (професійно-технічної) освіти за компетентнісним підходом. Наказ МОН України № 216. <http://surl.li/bxgux>

Не менш важливою є роль держави та соціальних партнерів у створенні навчально-практичних центрів на базі закладів П(ПТ)О, головними завданнями яких є: вдосконалення практичної підготовки здобувачів освіти; підвищення кваліфікації та стажування педагогічних працівників, фахівців підприємств, організацій, установ; формування пропозицій щодо вдосконалення робочих навчальних програм, розроблення навчально-методичного та інформаційного супроводу професійної підготовки; впровадження в освітній процес новітніх виробничих технологій у взаємодії з підприємствами; організація і проведення семінарів-практикумів, конференцій, засідань методичних секцій та інших заходів створення на їх базі кваліфікаційних центрів для присвоєння, підтвердження повних та/або часткових професійних кваліфікацій (у тому числі, здобутих в інших країнах), а також офіційного визнання результатів неформального й інформального навчання осіб тощо.⁸⁰

Наприклад, в умовах функціонування навчально-практичного центру за напрямом кулінарії та кейтерингу упродовж 2021–2023 рр. на базі Комунального закладу професійної (професійно-технічної) освіти «Київський професійний коледж мистецтва та технологій сервісу» і Комунального закладу професійної (професійно-технічної) освіти «Київський професійний коледж сфери послуг» проводився експеримент за темою «Вдосконалення професійної підготовки кухарів на основі компетентнісного підходу». Основні результати експериментальної роботи полягають в: узагальненні пропозицій щодо змін освітнього стандарту, оновлення структури та змісту освітніх програм професійної підготовки майбутніх кухарів; проведенні за участю провідних шеф-кухарів України циклу майстер-класів для педагогічних працівників закладів П(ПТ)О щодо використання сучасних виробничих технологій; розробленні та впровадженні в освітній процес навчально-методичних матеріалів для професійної підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кухарів на основі компетентнісного підходу; акредитації на базі Комунального закладу професійної (професійно-технічної) освіти «Київський професійний коледж сфери послуг» першого кваліфікаційного центру,

⁸⁰ Радкевич, В. О. (Ред.), Бородієнко, О. В., & Кравець, С. Г. (2020). *Професійна (професійно-технічна) освіта України в контексті євроінтеграційних процесів (порівняльний аналіз із країнами Європейського Союзу): науково-аналітичні матеріали*. ТРОПЕА. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/729185/>

який уповноважений Національним агентством кваліфікацій здійснювати оцінювання і визнання результатів навчання, здобутих особами шляхом формальної, неформальної або інформальної освіти, присвоєння та/або підтвердження відповідних професійних кваліфікацій, визнання відповідних професійних кваліфікацій, здобутих в інших країнах за професійними кваліфікаціями, визначеними професійними стандартами з професії «Кухар», «Кондитер»; вивченні та імплементації досвіду зарубіжних країн шляхом участі представників експериментальних закладів П(ПТ)О у навчальному візиті до Фінляндії; змаганнях чемпіонату Європи серед молодих професіоналів EuroSkills Gdańsk 2023; сьомому Міжнародному фестивалі ресторанних технологій та фуд-дизайну «BESTCOOKFEST-2023»; підготовці практичного посібника «Кулінарія сучасності»⁸¹ тощо.

Процеси розвитку національної системи кваліфікацій, розроблення професійних стандартів та оновлення змісту освітніх стандартів/програм, можливості визнання професійних кваліфікацій тощо – формують основи поглиблення взаємодії закладів П(ПТ)О з роботодавцями в побудові ефективної системи П(ПТ)О та зумовлюють тенденцію щодо реалізації національних та регіональних проєктів відповідно до потреб ринку праці.

В аспекті *євроінтеграційної політики* визначається тенденція розвитку ДПП в сфері П(ПТ)О, що зумовлена збільшенням міжнародних проєктів країн Європейського Союзу для розширення інвестицій у розвиток сфери П(ПТ)О. Таке партнерство визначається розвитком проєктів міжнародної співпраці у сфері освіти, професійної підготовки, молоді та спорту задля підтримки освітнього, професійного та особистого розвитку громадян, задля внеску до стійкого зростання, якості робочих місць і соціального згуртування, для розвитку інновацій та посилення європейської ідентичності і активного громадянства. Серед актуальних проєктів такі, що спрямовані на якість професійної освіти, розвиток національної системи кваліфікацій, інклюзивність та гендерна рівність, зелені та цифрові трансформації, підготовка педагогів та ін. (ЄФО, «EU4Skills: кращі навички для сучасної України», Erasmus+ «PAGOSTE» та ін.).

⁸¹ Порубенська, Ж. Ф., Волинець, Л. В., Гончар, О. Б., Орлівська, Т. М., Загоруйко, О. І., & Ягелло, С. І. (2023). *Інноваційна професійна освіта*. Випуск 6(13). Кулінарія сучасності: практичний посібник. ІПО НАПН України. <https://conference.ivet.edu.ua/index.php/2022-1/issue/view/14/13>

В управлінському аспекті особливість розвитку ДПП в сфері П(ПТ)О характеризується здатністю різних суб'єктів господарювання володіти інструментами стратегічного управління, проєктного менеджменту, маркетингу, кластерного підходу тощо задля залучення інвестицій до сфери П(ПТ)О. Йдеться про потенціал закладів П(ПТ)О виконувати реальну цілеспрямовану роботу щодо створення інвестиційної привабливості, що ґрунтується на: інноваційній привабливості (система показників, що характеризує ефективність використання інноваційного потенціалу закладу професійної освіти в умовах розроблення або впровадження інноваційного проєкту або програми); інтелектуальному потенціалі (сукупність усіх інтелектуальних ресурсів, включаючи людей, їх знання, інтелектуальні здібності, нематеріальні активи, які характеризують сукупні інтелектуальні можливості, що можуть бути використані в процесі взаємодії і взаємозв'язку для провадження інноваційно спрямованої партнерської діяльності з метою забезпечення конкурентоспроможності закладу професійної освіти); ресурсності та потенціалі (сукупність економічних ресурсів і виробничих можливостей суб'єктів партнерства, які можуть бути використані для досягнення спільних цілей). Розвиток ДПП на управлінському рівні відображається у контексті децентралізації управління, що поступово інтегрує ДПП до практик стратегування соціально-економічного розвитку регіонів. Власне і регіональні стратегії є проєктами розвитку регіону за різними напрямками на засадах ДПП, адже для їх реалізації об'єднуються представники обласної районної державної адміністрації, обласних рад, органів місцевого самоврядування, заклади освіти усіх рівнів та форм підпорядкування, громадські організації та ін. зацікавлені сторони. Така діяльність визначає тенденцію розвитку ДПП у сфері П(ПТ)О, що характеризується застосуванням інструментів стратегічного управління розвитку закладів П(ПТ)О з урахуванням регіональних соціально-економічних стратегій та підвищення їх конкурентоспроможності та привабливості на основі розвитку інтелектуального та ресурсного інноваційного потенціалу.

Таким чином, на основі аналізу науково-теоретичних джерел з досліджуваної проблеми, нормативно-правових документів та вітчизняної практики узагальнено, що на *соціально-економічному рівні* ДПП у сфері П(ПТ)О засвідчується тенденцією застосування

механізмів соціального партнерства на основі угод та співпраці закладів П(ПТ)О із галузевими й регіональними радами; на законодавчому рівні та у нормативно-правовому полі існують законодавчі «бар'єри», що сповільнюють розвиток ДПП у сфері П(ПТ)О, оскільки для організацій, які можуть ініціювати ДПП, є ризики відсторонення на певному етапі із проєкту за відсутності унормованого правового статусу учасників ДПП та законодавчого закріплення їх прав, саме тому побутує тенденція, що бізнес не поспішає ініціювати проєкти ДПП та інвестувати у державні інтереси. В управлінській практиці спостерігається позитивна тенденція застосування інструментів стратегічного управління задля залучення інвестицій до сфери П(ПТ)О відповідно до потреб регіону, у контексті децентралізації управління та стратегування соціально-економічного розвитку регіону. В контексті євроінтеграційної політики ДПП розвивається за підтримки та інвестицій міжнародних партнерів-країн Європейського Союзу у розвиток сфери П(ПТ)О через програми та проєкти.

Тенденції розвитку ДПП у сфері П(ПТ)О в Україні не є сталими у сучасних умовах, адже сучасні виклики та складні обставини розвитку усіх секторів економіки зумовлюють щоденне переосмислення цілей та пошук оперативних рішень. Безумовно, це впливає на можливості реалізації діючих проєктів ДПП та мотивацію щодо створення нових проєктів. Однак, формування синергетичних систем взаємодії основних суб'єктів ДПП у сфері П(ПТ)О сьогодні є вкрай важливою діяльністю для підвищення соціальної, економічної та екологічної ефективності функціонування економіки та її відновлення у воєнний та повоєнний період.